

Beszámoló az esélyegyenlőségi feladatokat felügyelő tanácsnok **2023. évi munkájáról**

Esélyegyenlőségi tanácsnökként a 2023-es évben is részt vettem állandó és eseti bizottságok, munkacsoportok, a kerekasztalok, szakmai egyeztető fórumok munkájában, véleményeztem előterjesztéseket, képviseltem az Önkormányzatot külső megkeresések, egyeztetések kapcsán, szakmai konferenciákon.

Állandó bizottság: Népjóléti bizottság (oktatás, egészségügy, lakhatás, szociális ügyek)

Résztvevő/tag: Szociálpolitikai Kerekasztal, Gyermekjóléti Kerekasztal, Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF), Zuglói Áldozatvédelmi Szakmaközi Együtműködési Rendszer (ZÁSZER), Hálózati Együtműködés a Zuglói Gyermekéért (HEGY)

Ezekon felül állandó meghívottként részt veszek a Közép-Pesti Tankerületi Központ mellett működő **Antiszegregációs Tanács** munkájában,

valamint részt veszek az **AUTLAKSZ** Lakhatási Szövetség közgyűlésein, mint pártoló tag, a Zuglói Önkormányzat képviselőjeként.

Ahogy korábban is, tavaly is részt vettem pályázatok elbírálásában:

- Civil pályázat
- Jó tanuló, jó sportoló
- Művész Gyerekekért Közhasznú Nonprofit Kft, a Madách Tánc- és Színművészeti Szakgimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola és a Budapest Főváros XIV. Kerület Zuglói Önkormányzata által kiírt tehetséggondozó ösztöndíjprogram keretében kiírt pályázat
- valamint az általam kezdeményezett SNI pályázatra (sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő családok támogatása) beérkezett pályázatok

Mivel nekem is 3 Különleges bánásmódot igénylő, Sajátos Nevelési Igényű gyermekem van, érintettségem okán, kvázi tapasztalati szakértőként jobban átlátom a sérült gyermeket nevelő családok problémáit, mindennapi rendszerszintű nehézségeit.

Közöttük is különösen nehéz helyzetben vannak, a **sérült gyermeket nevelő egyszülős családok**, amire számtalanszor hívtam fel a figyelmet. Szerencsére már bizonyíték is van erre, az Egyszülős Központ és a Találj Magadra Egyesület készített egy célzott kutatást, amiben 252 olyan egyedülálló szülő vett részt, aki sérült gyermeket (is) nevel. Ezeket a kutatási adatokat egy konferencián osztották meg, amin részt vettem.

A kutatás legfontosabb megállapításai:

- A megkérdezett családok közül 87%-ban egy, 11%-ban kettő, egy családban 3 sérült gyermeket is nevelt a szülő
- A válaszadó családok 53%-ában a legfiatalabb sérült gyermek általános iskolás volt, az ennél fiatalabbak aránya 12%, a 15-18 év közöttiek aránya 16%
- **A válaszadó szülők 98%-a gyermekét egyedül nevelő anya!!!**
- De a statisztikák szerint az egyedül nevelő apák száma is 1,5-szeresére emelkedett 10 év alatt (kb 40 ezerről 64 ezerre)
- A gyermekeket érintő leggyakrabban megjelölt zavar, az **autizmus** volt
- A családok ötödében (21%) súlyosan fogyatékos a gyermek
- A családok 81%-ában legalább egy születésétől sérült gyermek él
- A szülők közel fele (55%) nem tud a munkaerőpiacra belépni azokban a családokban, ahol olyan gyermeket nevelnek, aki sem intézménybe nem jár, se nem dolgozik
- Minden tizedik sérült gyermeket nevelő szülőnek egyedül kell megoldania a gyermekkel kapcsolatos gondozási feladatokat, mert nincs segítsége
- Különösen nehéz a halmozottan sérült gyermeket nevelők helyzete

Milyen segítséget igényelnének a sérült gyermeket nevelő szülők?

- a válaszadó szülők **2/3-a a kikapcsolódás, feltöltődés** lehetőségét hiányolja!
- ezzel összefüggésben a második leggyakrabban megjelölt szükséglet a **gyermekfelügyelet** volt (57%)
- **pszichológus** (47,8%)
- **tanulási segítség a gyermekeknek** (46,4%)
- **42%-nak élelmiszertámogatásra** is szüksége lenne, jellemző problémaként fogalmazódott meg az anyagi probléma
- nagy igény lenne **szállítási szolgáltatásra** is

Amit minden szülő problémaként felvetett: jövőtől való szorongás, mi lesz a gyermekük sorsa, nem látják hosszú távon biztosítottnak a **sérült gyermekek lakhatását és az emberhez méltó intézményi élet lehetőségét!**

Ezen felül a megértés, elfogadás hiánya a környezet részéről, sokszor nem értik mit jelent sérült gyermeket nevelni, főleg autizmussal élő gyermeket...

Jellemző problémák még:

- magány, elszigetelődés
- időhiány, énidő hiánya

Czeizel Barbara megfogalmazásában **életre szóló polikrízis** ezen családok élete, sorsa, amit sajnos meg tudok erősíteni! Éppen ezért azt gondolom, hogy fontos a prevenció, a segítség ezeknek a családoknak, hogy együtt maradjanak a szülők, mert az egyszülős családok nagy szegénységi kockázatnak kitett csoport és ez hatványozottan igaz a sérült gyermeket nevelőkre...

Szintén egy sokatmondó statisztika hangzott el a konferencián Czeizel Barbarától:

évi 6000 SNI fiatal kerül ki az oktatási rendszerből. Az ő foglalkoztatásuk, lakhatásuk, megoldásra vár!

Emiatt is dolgozom két éve a támogatott lakhatáson és a **támogatott önálló életviteli szolgáltatások** kiterjesztésén. Folyamatban van egy kerületi támogatott lakhatási projekt, amin a Gondoskodás Gyermekéinkért Alapítvánnyal, a TASZ-szal és a Fővárosi Önkormányzattal dolgozom együtt, ebből kifolyólag számtalan egyeztetésen vagyok túl, valamint az AUTLAKSZ Autistákat Támogató Lakhatási Szövetség támogatott önálló életviteli szolgáltatások nyújtására irányuló pályázatát is elősegítettem.

Hosszas előkészítő munkával sikerült talpra állítani a Zuglóiak Egymásért Alapítványt (ZEA), majd a Kuratóriumi elnökkel egyeztetve elindult a munka, hogy az eltérő fejlődésmenetű gyermekek, valamint az előregedő Zugló idősebb lakosai számára megoldások szülessenek. Az egyik ilyen program volt a **Gyermekút konferencia**, aminek a védnöke voltam és én nyitottam meg. A másik pedig az idősek pénzügyi tudatosságát segítő program. Szintén a statisztikák okán szorgalmaztam a demens ellátás, az Alzheimer tudatosság erősítését is.

2023-ban is nagy sikerrel rendeztük meg az **Esély napját** az Örs vezér téren, ahol egy inkluzív rendezvény keretében adtuk át az Esélyegyenlőségi díjakat. Nagy örömmre nyert a jelöltem, Szil Péter, akivel az Erősebb nem a családon belüli erőszak plakátkampányon is együtt dolgoztam. A másik díjazott a Török Béla EGYMI volt esélyteremtő sokéves munkájáért. A műsort színesítette a Nem Adom fel együttes, a Hallássérültek Tanintézete jelnyelvi kórusa és Zséda fellépése is.

Alább egy részlet a köszöntőmből:

„Nem az a cél, hogy mindenáron integráljuk be a társadalomba a fogyatékkal élő embereket, hogy ők alkalmazkodjanak hozzánk, sokkal fontosabbnak tartom, hogy a korlátokat bontsuk le, az előítéleteket/sztereotípiákat törjük meg és adjunk meg minden támogatást, alakítsuk úgy a környezetünket, hogy abban mindenkinek helye legyen!”

Részt vettem a Setét Jenő Roma Közpolitikai Akadémia 5 hétvégés, több hónapot felölelő képzésén, ahol fontos kutatási adatokat ismertem meg a romák helyzetével kapcsolatban, ami szintén hozzájárult az esélyegyenlőségi munkámhoz, hiszen a romák is a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok életkörülményeinek javítását szolgáló Helyi Esélyegyenlőségi Program célcsoportja.

Számtalan alkalommal támogattam a Tündérpakk Alapítványt utalással, iskolaszerekekkel, támogattam a Mikuláscsomagos akciót (pakolással, szortírozással is) karácsonyi akciójukban 3 gyermeket választottam ki és ajándékoztam meg; jó minőségű ruhaneműkkel, tartós élelmiszerrel, kézműveskedéshez szükséges hozzávalókkal és önkéntes munkával is igyekeztem hozzájárulni a kerületi rászorulókat támogató munkájukhoz.

Demonstráltam, azaz kiálltam egy zuglói forgalmas kereszteződésbe zebraszerdázni, ezzel felhívni a figyelmet az esélyteremtő oktatás fontosságára és az oktatási rendszerben tapasztalható problémákra.

Részt vettem a jótékonyági gasztr fesztiválon.

Javaslatomra kapott **dr Czelecz Judit** a Bethesda kiváló gyermek gasztroenterológusa **Zuglóért emlékérmet.**

A legfontosabb vívmány, hogy Képviselőtestületi felhatalmazást kaptam az Esélyegyenlőségi kerekasztal, azaz a **HEP Fórum** létrehozására. Erre szükség is lesz, hiszen **idén kell felülvizsgálni a HEP-et és a HEP IT-t, azaz a Helyi Esélyegyenlőségi Programot és annak Intézkedési Tervét.**

a Helyi Esélyegyenlőségi Programról néhány gondolat.

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok életkörülményeinek javítását szolgáló Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény írja elő a települési önkormányzatok számára. A törvény értelmében két évente át kell tekinteni és szükség esetén felül kell vizsgálni ezt a programot, amely egyrészt érinti a tervek időarányos megvalósulását, másrészt az esélyegyenlőséggel kapcsolatos helyzet esetleges változásait. Szükség esetén a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani. A HEP alapvető célja a településen élő, hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatása, életminőségének javítása, társadalmi részvételének biztosítása. Ehhez az intézkedési tervben kell meghatározni, hogy a helyzetelemzésben feltárt esélyegyenlőségi problémák felszámolása érdekében milyen beavatkozásokra, intézkedésekre van szükség, valamint át kell tekinteni a korábban meghatározott intézkedések megvalósulását is. A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP IT tartalmazza. A HEP IT célja a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

Számomra a további cél annak az együttműködési rendszernek a felállítása, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzésértékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat, valamint az esélyegyenlőségi feladatok ellátását segítő célzott keretösszeg hozzárendelését. Ezzel az erősebb alapra helyezéssel azt gondolom, hogy hatékonyabban lehetne a sérülékeny csoportok érdekeinek képviseletét ellátni.

Helyzetértékelés a HEP-ben meghatározott célcsoportokkal kapcsolatosan:

Fogyatékkal élők helyzete

- több akadálymentes lakásra van szükség, nemcsak fizikailag akadálymentesítve, hanem pl elmozdulás az okosotthonok felé (ez az idősek, a kerület elöregedése miatt is fontos!)
- támogatott lakhatás kialakítása, támogatott önálló életviteli szolgáltatások fejlesztése
- akadálymentes közlekedés, kizárólagosan alacsonypadlós járatok
- Örs vezér tere és Zugló vasútállomás akadálymentesítése
- akadálymentes terek és közintézmények
- autizmus-specifikus nappali ellátás, az autisták, fogyatékkal élő személyek, fiatalok közösségi élete, szabadidős és sporttevékenysége korlátozott, nem megoldott
- ugyanígy az iskoláskorú fogyatékos gyermekek nyári táboroztatásának speciális körülményeit is meg kell teremteni
- fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés még mindig nem halad megfelelő ütemben
- ügyintézés során, egészségügyi ellátások során pl segíteni kéne folyamatábrával, vizuális megsegítéssel, könnyen érthető kommunikációval az intellektuális képességzavarral élőket, illetve az autista személyeket
- érzékenyítés, szemléletformálás

Romák helyzete

- alacsony foglalkoztatás, alacsony iskolázottság, magas lemorzsolódási adatok
- sokan közülük kicsi, egészségtelen önkormányzati bérlakásban laknak
- az infláció és rezsiváltság hatásai jobban érik őket, ezért ennek a célcsoportnak célzott segítséget kell adni
- Tanoda létrehozása évek óta várat magára, szükség lenne rá
- az önkormányzati bérházak elhelyezkedése miatt egyfajta szegregációs helyzetben vannak, lásd Cserei, Ilka, Semsey vagy a Mexikói, Várna utca, de ilyen a Rákosszeg park is
- több érdemi segítség szükséges, elsősorban munkaerőpiaci, oktatási, lakhatási, egészségfejlesztési területen; a segély nem megoldás!
- roma nők esélyegyenlőségének elősegítése

Hajléktalanság

- A legfontosabb a hajléktalanná válás megelőzése! Elhelyezés nélküli kilakoltatás tilalma!
- A speciális szükségletek sok esetben megnehezítik az elhelyezést
- támogatásokhoz való hozzáférésük nehezített, túlbürokratizált
- konkrét kerületi számok nem ismertek, szükség lenne egy adatbázisra
- a hajléktalanok között sok az állami gondozott fiatal, rájuk jobban oda kéne figyelni, célzott támogatások, programok
- Fővárosi Szolidaritási Alap igénybevétele

Idősek

- Zugló lakossága elöregedett, uniós átlag feletti az öregedési index, a ZSZSZK adatai szerint megháromszorozódott a 90 év feletti ellátottak száma a kerületben...sok a nyugdíjas, az ő szükségleteikre reflektálni kell!
- házi segítségnyújtás bővítése, fejlesztése
- Demens ellátás megszervezése és fejlesztése
- elmagányosodás, áldozattá válás megelőzése
- egészségügyi problémák, egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása!
- infláció és rezsiválság hatásai

Nők helyzete

- áldozatvédelem, áldozattá válás megelőzése, **bántalmazás elleni protokoll** erősítése
- egyedülálló anyák helyzete, ezen belül a sérült gyermeket nevelő anyák speciális helyzete
- láthatatlan munka, gondoskodás terhei, kiegyensúlyozottabb munkamegosztás promotálása, „törődő apaság” fogalmának bevezetése, ugyanis ahol a felek között munkamegosztás van, jobb a családok mentális állapota (skandináv adatok)
- nők munkavállalási lehetőségei (gyes-gyed visszatérés kisgyermek mellől, üvegplafon, karrier család összeegyeztetése)
- **női közösségek** szerepe fontos! a sisterhood, női szolidaritás, női körök erősítése
- a fizetetlen munkával az a baj, hogy kiszolgáltatottá teszi a nőket, minden rétegnél egyenlőtlenségeket teremt
- gazdasági függés talaján könnyebben alakul ki bántalmazó viszony
- általában az ápolás, gondoskodás az ilyen jellegű munkák, amiket végeznek a nők, ezek ma sajnos alulfizetettek, ezért is vannak **idősebb korukra magasabb szegénységi kockázatnak kitéve a nők**
- a nő mindig a sor végén áll, a gyerek, család, társadalom profitál belőle, ezért fontos lenne forintosítani ezt a **láthatatlan, gondoskodó munkát, az érzelmi munkát, hiszen ez is bár közvetett módon, de GDP növelő**
- és mivel nemcsak bántalmazó férfiak vannak, **a támogató férfiakat meg kell becsülni**, más mintákat átadni a következő generációknak!
- **női lakhatási szegénység**, célcsoportjai – gyereketthonokból kikerülő lányok, egyedülálló nők, kisgyerekesek, nyugdíjasok, családok átmeneti otthonában, krízisotthonban, titkos menedékházban, anyaotthonban ideiglenesen élők, pszichiátriai problémával rendelkezők, szenvedélybetegek
Számukra a megoldás kiléptető lakások, szociális munkával támogatott prevenció lakások, a bántalmazott nők számára védett lakások

Végül pedig két olyan területet szeretnék megemlíteni, ahol szintén komoly rendszerszintű problémák vannak: egyik az oktatás, másik az egészségügy.

Egészségügy:

Azt gondolom, hogy probléma, ha hónapokig más kerületbe kell mászkálni egy tüdőszűrésért vagy hogy műszaki hiba miatt nem vehető igénybe egy diagnosztikai eljárás. Ám az már egyenesen tarthatatlan, ha leáll egy 110 ezres kerület kórházában az infarktusellátás, a kardiológiai betegek ellátása, miközben a szív- és érrendszeri betegségek vezető halálokok Magyarországon. És bár ez a beszámoló a tavalyi évről szól, ez pedig ideai hír, de olyan jelentős közszolgáltatásokhoz való hozzáférés terén tapasztalható esélyegyenlőtlenség, ami mellett nem tudok elmenni szó nélkül!

Oktatás:

Továbbra is tendencia a folyamatosan növekvő Sajátos Nevelési Igényű gyermekek száma, ezen belül is az Autizmus spektrum zavarban érintetteké.

- Szintén magas a hátrányos helyzetű gyermekek száma
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek (SNI, BTMN, HHH) számához képest a pedagógusok között alacsony az akkreditált továbbképzések száma, kevés a gyógypedagógiai asszisztens, holott 12 oktatási intézményben is bevezetésre került az autizmus spektrum zavaros tanulók integrálása, illetve vannak olyan iskolák, amelyek pl családok átmeneti otthonából vagy 100% önkormányzati tulajdonú bérházakból érkező hátrányos helyzetű gyermekeket látnak el
- Ennek megfelelően a számok is mutatják, hogy a lemorzsolódás veszélye jobban érinti őket, a közép fokú intézményben továbbtanulás ezekben az iskolákban alacsonyabb (pl Széchenyi, Heltai, Benedek EGYMI)
- A lemorzsolódás egyik oka a 16 éves tankötelezettségi korhatár is, hiszen sok esetben mire elérik a 8. osztályt, betöltik a 16. életévüket és nem tanulnak tovább, sokan közülük meg is buknak
- Nincs elegendő szakos tanár
- Továbbra is fenntartom, hogy a rideg integráció nem egyenlő a befogadó, elfogadó inkluzív szemlélettel. Hiába léptünk előre, hogy legalább Alapító okirat szintjén felvehető egy autista (korábban ugye el kellett tanácsolni, mivel nem láthatták el), ha nem kapja meg azt az autizmus specifikus fejlesztést, amire szüksége lenne, az sem neki, sem az osztálynak, sem a pedagógusnak nem jó. A Közép-Pesti Tankerületi Központ mellett működő Antiszegregációs Tanács állandó meghívottjaként volt szerencsém az SNI munkacsoport anyagához. Sajnos megállapítható, hogy a Pedagógiai programok szintjén nem jelenik meg az SNI gyermekek ellátásának sajátos igénye...
- Eleve a diagnózishoz jutás is nehezített, illetve a 3. számú Szakértői Bizottság költözése miatt a felülvizsgálatok is nagyon elhúzódtak. Saját tapasztalattal is meg tudom ezt erősíteni... Természetesen az, hogy a Mogyoródi út 128. szám alatt létrejött az új Székhelyintézmény, az egy öröndetes és üdvözlendő előrelépés
- Több felújítás is történt az intézményekben, ez is pozitívum
- Összességében azonban látszik, hogy az oktatási terület továbbra is több sebből vérzik... főleg a tavaly elfogadott közbeszédben csak „Státusz törvény” -ként emlegetett, pedagógusok életpályájáról szóló törvény óta!!!

Kérem a Tisztelt Képviselőtestületet a beszámolóm elfogadására.

Kisné Szivcsovics Nikolett,
esélyegyenlőségi tanácsnok